

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PORZĄDKU I BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO

KPB.430.002.2017

Nr ewid. 86/2017/P/17/001/KPB

Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu sądów powszechnych
w 2016 r.

Warszawa czerwiec 2017r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu sądów powszechnych
w 2016 r.**

Dyrektor Departamentu Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Marek Bieńkowski

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, dnia 08 czerwca 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	6
1. Ocena ogólna	6
2. Uwagi i wnioski	8
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich.....	9
1. Dochody budżetowe	9
2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich.....	10
3. Sprawozdania	17
IV. Informacje dodatkowe.....	18
Załączniki.....	19

I. Wprowadzenie

Celem kontroli była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2016¹ w części odpowiadającej sądom powszechnym.

Na część budżetową odpowiadającą sądom powszechnym (oznaczaną w ustawie budżetowej jako część budżetowa 15 – Sądy powszechne) składa się dwanaście odrębnych części budżetu państwa, oznaczonych w ustawie budżetowej symbolami 15/01 dla Ministerstwa Sprawiedliwości oraz od 15/02 do 15/12 dla poszczególnych sądów apelacyjnych. Zgodnie z art. 177 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej Pusp)² oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów³, dysponentem części budżetu państwa odpowiadającej sądom powszechnym jest Minister Sprawiedliwości. Poza tym, zgodnie z art. 178 § 5 Pusp, Ministrowi Sprawiedliwości w zakresie wykonania budżetu w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym przysługują uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Na obszarach właściwości poszczególnych sądów apelacyjnych zadania i kompetencje dysponowania budżetem sądów oraz kontrolę gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa wykonuje dyrektor sądu apelacyjnego. W zakresie tym podlega on bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości, a dyrektorzy sądów okręgowych i rejonowych – dyrektorowi przełożonego sądu apelacyjnego⁴.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. w części tej funkcjonowało łącznie 285 jednostek budżetowych: 11 sądów apelacyjnych (SA), 45 sądów okręgowych (SO) i 229 sądów rejonowych (SR). Ponadto przy SA w Krakowie funkcjonowała instytucja gospodarki budżetowej – Centrum Zakupów dla Sądownictwa.

W ramach części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym finansowano – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi – zadania dotyczące głównie sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne.

W budżecie części odpowiadającej sądom powszechnym w ramach dwóch funkcji państwa: 18 – Sprawiedliwość oraz 13 – Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny, realizowano w 2016 r. trzy zadania:

- 13.2 *Świadczenia społeczne*,
- 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe*,
- 18.7 *Wsparcie wymiaru sprawiedliwości oraz obrotu gospodarczego*,

cztery podzadania i 13 działań. Największe wydatki poniesiono na zadanie 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe* realizowane w ramach funkcji 18 *Sprawiedliwość*, na realizację którego w 2016 r. wydatkowano łącznie 5 784 963,7 tys. zł (całość z budżetu państwa).

Kontrola została przeprowadzona w:

- Ministerstwie Sprawiedliwości (dalej MS),
- sądach apelacyjnych w: Warszawie, Wrocławiu, Łodzi i Lublinie,
- sądach okręgowych w: Jeleniej Górze, Piotrkowie Trybunalskim, Zamościu i Warszawa-Praga w Warszawie,
- sądach rejonowych w: Płońsku, Lubaniu, Tomaszowie Mazowieckim i Biłgoraju.

¹ Ustawa budżetowa na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 278, ze zm.).

² Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, ze zm.

³ Dz. U. z 2016 r. poz. 1026, ze zm.

⁴ Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych (Dz. U. poz. 1476, ze zm.).

Wykaz jednostek objętych kontrolą wraz z ocenami kontrolowanej działalności stanowi załącznik nr 6 do informacji.

Zakres kontroli obejmował:

- przeprowadzenie analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego, a w apelacji warszawskiej wykonanie dochodów;
- wykonanie wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji wydatków;
- nadzór i kontrolę sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ (dalej ufp);
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2016 oraz sprawozdań za IV kwartał 2016 r. w zakresie operacji finansowych;
- realizację wniosków pokontrolnych sformułowanych po poprzednich kontrolach budżetowych.

Zrealizowane w 2016 r. w części odpowiadającej sądom powszechnym dochody wyniosły 2 362 914,4 tys. zł (tj. 0,8% ogółu dochodów budżetu państwa). Wydatki zrealizowano w łącznej kwocie 6 809 583,8 tys. zł, z tego wydatki budżetu państwa w wysokości 6 789 475,2 tys. zł (tj. 1,9% ogółu wydatków budżetu państwa) i 20 108,6 tys. zł z budżetu środków europejskich (tj. 0,04% ogółu wydatków zrealizowanych w budżecie środków europejskich).

W kontrolowanych sądach w 2016 r.⁶ zostały zrealizowane dochody w łącznej kwocie 61 593,1 tys. zł (tj. 2,6% dochodów w części 15) oraz wydatki w łącznej kwocie 441 929,4 tys. zł (tj. 6,5% wydatków zrealizowanych w części 15), z tego wydatki budżetu państwa w wysokości 421 820,8 tys. zł oraz wydatki budżetu środków europejskich – 20 108,6 tys. zł.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷.

⁵ Dz.U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.

⁶ W Ministerstwie Sprawiedliwości w 2016 r. nie były realizowane dochody i wydatki.

⁷ Dz.U. z 2017 r. poz. 524.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna⁸

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu sądów powszechnych w 2016 r.

Na ocenę ogólną złożyły się oceny częściowe w badanych obszarach, obejmujących realizację planu dochodów i wydatków budżetu państwa, wydatków budżetu środków europejskich, sprawozdawczość oraz ocena nadzoru Ministra Sprawiedliwości i poszczególnych dyrektorów sądów apelacyjnych nad gospodarką finansową. Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części odpowiadającej sądom powszechnym przedstawiona została w załączniku nr 5 do niniejszej informacji.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację planu dochodów i wydatków budżetu państwa oraz wydatków budżetu środków europejskich w części odpowiadającej sądom powszechnym. Dochody zostały zrealizowane w kwocie 2 362 914,4 tys. zł, tj. 109,9% planu. Osiągnięto je głównie z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych z tytułu postępowania sądowego, a także opłat za czynności egzekucyjne i za zabezpieczenie należności. Wyższa od planowanej realizacja wynikała głównie z uzyskania wyższych wpływów z różnych opłat (o 8,1%) oraz z grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (o 17,5%), tj. z tytułów trudnych do precyzyjnego oszacowania na etapie planowania.

Wydatki zrealizowano w kwocie 6 809 583,8 tys. zł, tj. w 96,3% planu po zmianach, z tego wydatki budżetu państwa w wysokości 6 789 475,2 tys. zł (tj. 96,3% planu po zmianach), a wydatki budżetu środków europejskich w kwocie 20 108,6 tys. zł (tj. 86% planu po zmianach). Poniesiono je głównie na realizację zadania 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe*. Z budżetu środków europejskich sfinansowano realizację dwóch projektów w ramach Programu Operacyjnego pn. *Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości*, finansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014. Badanie w kontrolowanych jednostkach (dysponentach III stopnia) 1,9% wydatków budżetu państwa (30,1% wydatków zrealizowanych w tych jednostkach) i 68,9% wydatków z budżetu środków europejskich zrealizowanych w części odpowiadającej sądom powszechnym wykazało, że wykorzystano je na zadania służące celom jednostek.

Sformułowane po poprzednich kontrolach budżetowych wnioski pokontrolne zostały zrealizowane⁹.

Dysponent części budżetowej i dyrektorzy SA prawidłowo sprawowali nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym, stosownie do przepisów art. 175 ufp m.in. dokonując kwartalnych ocen przebiegu realizacji dochodów i wydatków budżetowych.

Najważniejsze stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- wydatkowania w SA we Wrocławiu z naruszeniem prawa kwoty 1 656,5 tys. zł w wyniku zawarcia z pracownikami Sądu oraz pracownikami innych sądów powszechnych łącznie 257 umów zlecenia na obsługę funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Rachunkowości i Zarządzania Kadrami (dalej ZSRK) z pominięciem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁰ (dalej Pzp);
- wydatkowania w SA we Wrocławiu kwoty 66,5 tys. zł w związku z opracowywaniem projektu Regulaminu pracy Sądu, którego przygotowanie zlecono pracownikom Sądu na podstawie

⁸ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

⁹ Kontrola w tym zakresie została przeprowadzona w pięciu jednostkach, tj. SA we Wrocławiu, Łodzi i Lublinie, SO w Piotrkowie Trybunalskim oraz SR w Tomaszowie Mazowieckim.

¹⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, ze zm.

odrębnych umów zlecenia, z pominięciem trybu ustalonego w Regulaminie zamówień publicznych Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu;

- wydatkowania w SA we Wrocławiu kwoty 16,0 tys. zł w związku z powierzeniem, w drodze umów zlecenia, wykonania prac polegających na unormowaniu, tj. uporządkowaniu dokumentacji związanej z przeprowadzoną oceną kwalifikacyjną pracowników Sądu, podczas gdy przedmiotowe prace mieściły się w zakresie obowiązków służbowych pracowników Oddziału Kadr Sądu.

Stwierdzone istotne nieprawidłowości w dwóch postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego (w SO w Jeleniej Górze) dotyczyły niedopełnienia przez zamawiającego staranności na etapie czynności przygotowawczych, poprzedzających wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przy ustaleniu całkowitego szacunkowego wynagrodzenia wykonawcy za remont i wyposażenie sali rozpraw nr 16.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa za 2016 r. w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym przez Ministra Sprawiedliwości oraz przez dyrektorów SA w Warszawie, Łodzi i Lublinie, SO w Jeleniej Górze, Piotrkowie Trybunalskim i Zamościu oraz SR w Płońsku, Lubaniu, Tomaszowie Mazowieckim, a także Biłgoraju. Ocena opisowa została sformułowana w przypadku wykonania budżetu państwa za 2016 r. przez dyrektorów SO Warszawa-Praga w Warszawie oraz SA we Wrocławiu.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzenia rocznych/łącznych sprawozdań za 2016 r. przez dysponenta części odpowiadającej sądom powszechnym:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);

a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2016 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Dane wykazane w łącznych sprawozdaniach dysponenta części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym były zgodne z kwotami wynikającymi ze sprawozdań podległych dysponentów. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanych dysponentów III stopnia były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹¹.

¹¹ Określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów: z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.), z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773) oraz z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

2. Uwagi i wnioski

NIK dostrzeża potrzebę zmiany art. 82 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych¹² i odrębnego uregulowania wysokości wynagrodzeń za przeprowadzenie egzaminów na kuratorów sądowych. Zgodnie z tym przepisem wynagrodzenie przewodniczącego i członków komisji egzaminacyjnej jest równe wynagrodzeniu przysługującemu przewodniczącemu i członkom komisji egzaminacyjnej dla aplikantów sądowych. NIK zwraca uwagę, że wynagrodzenie członków komisji przy egzaminach dla aplikantów sądowych wynosi obecnie 9 100 zł¹³, bez względu na liczbę egzaminowanych osób (np. w przypadku egzaminów dla aplikantów sądowych i prokuratorskich do egzaminów przystępuje po kilkaset osób, a w przypadku egzaminów dla aplikantów kuratorskich - zdarza się, że egzaminowana jest tylko jedna osoba).

NIK zwraca uwagę na brak regulacji w sferze stosunku pracy skutków zawieszenia kuratora w czynnościach służbowych na podstawie art. 276 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego¹⁴ (dalej Kpk). W SR w Płońsku stwierdzono wypłacanie przez Sąd w latach 2014–2017 (do czasu kontroli NIK), comiesięcznego wynagrodzenia (ustalonego decyzjami Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku) kuratorowi zawieszonemu w czynnościach służbowych od 18 grudnia 2013 r., na mocy postanowienia Prokuratora Okręgowego w Płocku¹⁵. Zgodnie z art. 80 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹⁶ wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną, natomiast za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych przyznano prawo do wynagrodzenia kuratorom zawodowym w przypadku niewykonywania przez nich pracy z powodu tymczasowego aresztowania (art. 23 ust. 1 i 2 tej ustawy) oraz zawieszenia decyzją prezesa sądu okręgowego z powodu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego (art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy). Sytuacja, w której zawieszenie w czynnościach służbowych kuratora następuje tytułem środka zapobiegawczego zastosowanego w postępowaniu karnym na podstawie art. 276 Kpk nie została uregulowana w ww. ustawie. Przypadków takich nie regulują również inne pragmatyki służbowe.

Według wyjaśnień Dyrektora Generalnego MS¹⁷ Ministrowi Sprawiedliwości znane są te problemy i w MS trwają prace w celu ich wyeliminowania, jednak stanowią one elementy szerszych zagadnień, tj. postępowań dyscyplinarnych dotyczących kuratorów sądowych oraz aplikacji kuratorskiej, które to zagadnienia wymagają nowych regulacji. W wyjaśnieniach Dyrektor Generalny MS wskazał, że „Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało projekty przepisów zawartych w ustawie o kuratorach sądowych, zawierające także rozwiązania obu problemów poruszonych przez NIK. Jednakże wdrożenie tych propozycji wymaga podjęcia decyzji o nowelizacji ustawy o kuratorach sądowych, która to decyzja z kolei wymaga najpierw wdrożenia reformy ustrojowej sądownictwa powszechnego przygotowywanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości.”

¹² Dz. U. z 2014 r. poz. 795, ze zm.

¹³ Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia członków zespołu konkursowego i zespołów egzaminacyjnych oraz komisji konkursowej i komisji egzaminacyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 32), wydanego na podstawie art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 146).

¹⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.

¹⁵ W 2016 r. wypłacono łącznie 77 532,24 zł.

¹⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, ze zm.

¹⁷ Złożonych w imieniu Ministra Sprawiedliwości na podstawie upoważnienia nr MS/16/2016 r. z dnia 3 lutego 2016 r.

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r., kontrola dochodów budżetowych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym została przeprowadzona w jednej apelacji, tj. apelacji warszawskiej¹⁸. W pozostałych jednostkach została ona ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

1.1. Realizacja dochodów budżetowych

W ustawie budżetowej na rok 2016 dochody budżetu państwa w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym zostały zaplanowane w kwocie 2 149 588,0 tys. zł. Zrealizowano je w kwocie 2 362 914,4 tys. zł, tj. 109,9% kwoty planowanej. W porównaniu z 2015 r. były one wyższe o 105 301,5 tys. zł, tj. o 4,7%. Osiągnięto je w dziale 755 – Wymiar sprawiedliwości, rozdziale 75502 Jednostki sądownictwa powszechnego, głównie z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych z tytułu postępowania sądowego, a także opłat za czynności egzekucyjne i za zabezpieczenie należności w kwocie 1 837 809,3 tys. zł (77,8% ogółu dochodów części) oraz z tytułu wymierzanych i pobieranych przez sądy grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych w kwocie 424 550,9 tys. zł (18,0% ogółu dochodów części). Wyższe o 9,9% od kwoty planowanej wykonanie dochodów wynikało głównie z uzyskania wyższych niż planowano wpływów z różnych opłat (o 8,1%) oraz wpływów z grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (o 17,5%), tj. z tytułów trudnych do precyzyjnego oszacowania na etapie planowania.

Dane dotyczące dochodów budżetowych przedstawiono w załączniku nr 1 do informacji.

W wyniku badania próby¹⁹ 46 zapisów i dowodów księgowych dotyczących dochodów budżetowych w łącznej kwocie 2 025,8 tys. zł, tj. 0,09% ogółu dochodów zrealizowanych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym i 31,7% dochodów zrealizowanych w kontrolowanej jednostce (tj. w SA w Warszawie), nie stwierdzono nieprawidłowości. Wszystkie zbadane należności zostały przypisane terminowo, w kwotach zgodnych z dokumentami stanowiącymi podstawę ich zapisów, a należności z nich wynikające zostały uregulowane.

1.2. Należności pozostałe do zapłaty

Na koniec 2016 r. w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym wystąpiły należności budżetowe pozostałe do zapłaty w kwocie 860 637,8 tys. zł, w tym zaległości stanowiły kwotę 645 036,5 tys. zł. W porównaniu do 2015 r. należności pozostałe do zapłaty ogółem były wyższe o 50 380,6 tys. zł (tj. o 6,2%), a zaległości wyższe o 31 610,9 tys. zł (tj. o 5,2%). Zaległości dotyczyły głównie grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (w kwocie 448 025,2 tys. zł, tj. 69,5% ogółu zaległości) oraz wpływów z opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych z tytułu postępowania sądowego (w kwocie 169 136,5 tys. zł, tj. 26,2% ogółu zaległości). Przyczyną wzrostu zaległości było głównie istotne zwiększenie wysokości przypisanych i skierowanych do wykonania należności, wzrost liczby spraw i kwot zasądzonych od obcokrajowców (wobec których ścigalność jest bardzo niska), problemy z egzekucją opłat i kosztów sądowych z uwagi na brak możliwości ich zamiany na inny środek zastępczy oraz niska skuteczność egzekucji komorniczej.

Badaniem w zakresie skuteczności i adekwatności podejmowanych działań w celu odzyskania zaległości objęto próbę sześciu zaległości na łączną kwotę 30,7 tys. zł, tj. 0,005% ogółu zaległości

¹⁸ W Sądzie Apelacyjnym w Warszawie.

¹⁹ Próba dochodów została wylosowana metodą PPS (tj. z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wielkości).

w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym i 95,3% zaległości kontrolowanej jednostki (tj. SA w Warszawie) na koniec 2016 r. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej na rok 2016 wydatki budżetu państwa w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym zostały zaplanowane w wysokości 7 044 066,0 tys. zł. W trakcie roku wydatki zostały zwiększone o kwotę 3 117,7 tys. zł, tj. do wysokości 7 047 183,7 tys. zł. Zmiany planowanej pierwotnie kwoty wydatków wynikały:

- z przeniesienia wydatków z części 37 – Sprawiedliwość na realizację, w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009–2014, projektu pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych* (zwiększenie o 1 016,9 tys. zł);
- ze zwiększenia budżetu sądów (w części 15/07) o środki z rezerwy celowej z przeznaczeniem na realizację dwóch projektów w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009–2014, tj. projektu pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych*, projektu pn. *Informatyczne centra archiwalne dla sądów powszechnych – system zarządzania aktami sądowymi* (o 2 100,8 tys. zł).

Zrealizowane w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym wydatki wyniosły 6 789 475,2 tys. zł, tj. 96,3% planu po zmianach. W porównaniu do 2015 r. były one wyższe o 233 256,8 tys. zł, tj. o 3,6%. Niższa realizacja planu wynikała głównie z mniejszych niż planowano wydatków na bezpłatną pomoc prawną udzielaną z urzędu²⁰ oraz wydatków za obronę z urzędu osób podejrzanych o popełnienie wykroczeń²¹, niepełnego wykonania wydatków na wypłaty świadczeń pieniężnych dla sędziów w stanie spoczynku (w związku z przejściem w stan spoczynku mniejszej liczby uprawnionych sędziów) oraz uposażeń rodzinnych, niepełnej realizacji wydatków majątkowych z uwagi m. in. na przesunięcia terminów zakończenia postępowań przetargowych²² oraz przesunięcia terminu odbioru robót, a także niepełnej realizacji wydatków na odszkodowania wypłacane przez Skarb Państwa na rzecz osób fizycznych (z uwagi na odwołania od wyroków oraz brak uprawomocnienia się wyroków). Z uwagi na powyższe dysponent części dokonał (w grudniu 2016 r.) blokady planowanych wydatków budżetowych na łączną kwotę 242 840,0 tys. zł.

W strukturze zrealizowanych w 2016 r. wydatków dominujący udział (95,8% wydatków ogółem w części) miały wydatki w dziale 755 – Wymiar sprawiedliwości (6 504 493,8 tys. zł). Poniesione zostały głównie na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (4 370 754,5 tys. zł²³), zakupy materiałów i usług (804 321,5 tys. zł) oraz koszty postępowań sądowych (374 304,4 tys. zł).

Według grup ekonomicznych, w strukturze zrealizowanych wydatków w części odpowiadającej sądom powszechnym największy udział miały wydatki bieżące jednostek budżetowych (88,3%). Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych stanowiły 6,8%, a wydatki majątkowe 4,9% wydatków części.

²⁰ Wydatki na bezpłatną pomoc prawną udzielaną z urzędu zostały zaplanowane z uwzględnieniem postanowień ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, ze zm.) rozszerzającej pomoc prawną udzielaną z urzędu, która weszła w życie od dnia 1 lipca 2015 r.

²¹ Wydatki za obronę z urzędu osób podejrzanych o popełnienie wykroczeń zostały zaplanowane z uwzględnieniem postanowień ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. poz. 841), która wprowadziła stawkę minimalną za obronę z urzędu osób podejrzanych o popełnienie wykroczeń.

²² Na przesunięcia terminów zakończenia postępowań przetargowych wpływ miało m. in. anulowanie postępowań przetargowych i ich ponowne rozpisanie z uwagi na zbyt wysokie ceny oferentów (przewyższające wielkości przewidziane do sfinansowania zadań przez zamawiającego), wydłużenie postępowań o udzielenie zamówienia z uwagi na wejście w życie w dniu 28 lipca 2016 r. nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych.

²³ Tj. 67,2% wydatków działu 755 – Wymiar sprawiedliwości.

Wydatki w poszczególnych podziałkach klasyfikacji budżetowej w części odpowiadającej sądom powszechnym nie zostały przekroczone.

Dane dotyczące wydatków budżetu państwa przedstawiono w załączniku nr 2 do informacji.

Przeniesiona z rezerw celowych kwota 2 100,8 tys. zł została wydatkowana w wysokości 2 079,5 tys. zł, tj. w 99,0%, zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w decyzjach Ministra Finansów, tj. na realizację dwóch projektów w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009–2014, z tego na projekt pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych* wydatkowano kwotę 655,1 tys. zł, a na projekt pn. *Informatyczne centra archiwalne dla sądów powszechnych – system zarządzania aktami sądowymi* kwotę 1 424,4 tys. zł.

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych w 2016 r. wyniosły 459 682,4 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach i w porównaniu do 2015 r. były wyższe o 4,9 %, tj. o 21 605,7 tys. zł. Poniesiono je głównie na uposażenia sędziów w stanie spoczynku i uposażenia rodzinne (284 981,4 tys. zł) oraz na wydatki związane z prowadzonymi postępowaniami sądowymi, takie jak np. ryczałty wypłacane kuratorom społecznym i zawodowym, rekompensaty dla ławników, zwroty kosztów przejazdów, diet czy noclegów dla ławników, biegłych i świadków (168 072 tys. zł). Wyższa niż w 2015 r. realizacja wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych wynikała głównie z tytułu podwyższenia kwoty bazowej przeciętnego wynagrodzenia, a tym samym wzrostu uposażeń sędziów w związku z waloryzacją ich wynagrodzeń oraz większej liczby osób pobierających uposażenia (o 270 osób).

W 2016 r. uposażenie dla sędziego w stanie spoczynku wypłacono 2 312 osobom (w 2015 r. – 2 051 osobom), a uposażenie rodzinne 588 osobom (w 2015 r. – 579 osobom).

Wydatki bieżące jednostek budżetowych w 2016 r. wyniosły 5 998 916,4 tys. zł, tj. 96,4% planu po zmianach i były wyższe od wykonania w 2015 r. o 241 316,2 tys. zł, tj. o 4,2%. Dominującą pozycję w tej grupie wydatków (w kwocie 4 370 754,5 tys. zł, tj. 72,9%) stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz zakupy towarów i usług (804 321,5 tys. zł, tj. 13,4%).

Przeciętne zatrudnienie w 2016 r. w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym wyniosło 51 308 osób (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) i w porównaniu do 2015 r. było wyższe o 466 osób. Największe różnice wystąpiły w grupie asystentów sędziów oraz osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń. Wynikało to głównie z przekazania prezesom i dyrektorom sądów apelacyjnych kompetencji do przekształcania zwalnianych etatów urzędników sądowych w etaty asystentów sędziów²⁴, z procedur naboru na wolne stanowiska w poszczególnych grupach zatrudnienia²⁵ oraz utworzenia etatów sekretarskich przeznaczonych do obsługi biurowej zespołów kuratorskich a także zakończenia zatrudniania w sądach pracowników za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej i konieczności poprawienia jakości wykonywanych zadań. Według sprawozdania Rb-70 wydatki na wynagrodzenia wyniosły 3 925 359,8 tys. zł (99,9% planu po zmianach) i w porównaniu do 2015 r. wzrosły o 281 977,6 tys. zł (tj. o 7,7%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2016 r. wyniosło 6 375 zł i w porównaniu z 2015 r. było wyższe o 404 zł (tj. 6,8%). Wynikało to głównie ze wzrostu przeciętnego wynagrodzenia osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń o 10,4% oraz asystentów sędziów o 9,4% – w związku z zagwarantowanym w ustawie budżetowej na 2016 r. wzrostem wynagrodzeń w grupie osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń, określoną w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2016 r.²⁶ wysokością wynagrodzenia zasadniczego asystentów sędziów oraz podjętymi działaniami związanymi z niwelowaniem dysproporcji płacowych w tej grupie.

Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w 2015 r. przedstawiono w załączniku nr 3 do informacji.

²⁴ Zalecenia i wytyczne Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2013 r. i z dnia 7 lutego 2014 r.

²⁵ Obsadzenie w 2016 r. stanowisk, na które nabór rozpoczął się w 2015 r.

²⁶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2016 r. w sprawie wynagrodzenia zasadniczego asystentów sędziów (Dz. U. poz. 791).

Zrealizowane w 2016 r. w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym wydatki na wynagrodzenia bezosobowe wyniosły 203 330,6 tys. zł (w tym 191 494,8 tys. zł stanowiły wydatki związane z prowadzonymi postępowaniami sądowymi), co stanowiło 98,9% planu po zmianach. Wysokość wynagrodzeń bezosobowych w 2016 r. była niższa o 17 730,2 tys. zł (tj. o 8,0%) od wydatków na wynagrodzenia bezosobowe w 2015 r. Wynikało to głównie z niższego wykonania wydatków na wynagrodzenia bezosobowe związane z prowadzeniem postępowań sądowych.

Wydatki majątkowe w 2016 r. zrealizowano w wysokości 330 876,4 tys. zł, tj. 91,8% planu po zmianach i w porównaniu do 2015 r. były one niższe o 29 665,1 tys. zł, tj. o 8,2%. Poniesiono je głównie na realizację 27 zadań inwestycyjnych, polegających m.in. na budowie i modernizacji siedzib sądów (231 238,4 tys. zł) oraz na zakupy inwestycyjne (99 638,0 tys. zł), dotyczące głównie informatyzacji (51 771,0 tys. zł), klimatyzatorów (17 055,0 tys. zł) oraz urządzeń i systemów zabezpieczająco-ochronnych (9 921,0 tys. zł). W wyniku zakończonych w 2016 r. ośmiu zadań inwestycyjnych uzyskano przyrost 19 203 m² powierzchni oraz zmodernizowano 6 941 m² powierzchni istniejącej bazy lokalowej jednostek sądownictwa. Pozostałe 19 zadań inwestycyjnych planowanych jest do zakończenia w/i po 2017 r. W ramach wydatków na zakupy inwestycyjne 2 983,8 tys. zł stanowiły wydatki na współfinansowanie dwóch projektów realizowanych w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, tj. projektu pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych* oraz pn. *Informatyczne centra archiwalne dla sądów powszechnych – system zarządzania aktami sądowymi*.

Badanie próby wydatków w kontrolowanych sądach na łączną kwotę 126 990,1 tys. zł²⁷ (tj. 1,9% wszystkich poniesionych wydatków w części odpowiadającej sądom powszechnym oraz 30,1% wydatków zrealizowanych w tych jednostkach) wykazało, że poza niżej wymienionymi przypadkami, zrealizowano je zgodnie z obowiązującymi przepisami, gospodarnie, celowo i oszczędnie. Środki publiczne zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, tj. na zakupy materiałów i usług niezbędnych do funkcjonowania jednostek oraz zakupy inwestycyjne, zapewniające głównie bieżące utrzymanie i rozwój infrastruktury informatycznej. Wydatki objęte badaniem dotyczyły trzech zadań, tj. 13.2 *Świadczenia społeczne* (1 319,5 tys. zł), 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe* (87 744,3 tys. zł) i 18.7 *Wsparcie wymiaru sprawiedliwości oraz obrotu gospodarczego* (37 926,3 tys. zł).

W SA we Wrocławiu stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wydatkowaniu z naruszeniem prawa kwoty 1 656,5 tys. zł w wyniku zawarcia ze 128 osobami – pracownikami Sądu oraz pracownikami innych sądów powszechnych łącznie 257 umów zlecenia na realizację zadań w zakresie wsparcia technicznego użytkowników Zintegrowanego Systemu Rachunkowości i Zarządzania Kadrami z pominięciem przepisów Pzp. Zdaniem NIK usługa polegająca na udzieleniu technicznego wsparcia użytkownikom ZSRK stanowiła jeden przedmiot zamówienia obejmujący proces zarządzania incydentami w rozumieniu Information Technology Infrastructure Library Version 3 w ramach II linii wsparcia, do zadań której należy podejmowanie działań niezbędnych do obsługi wspomnianych incydentów, w celu przywrócenia usługi informatycznej tak szybko, jak to jest możliwe²⁸. W rezultacie usługa ta powinna być zlecona po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, zgodnie z art. 7 ust. 3 Pzp. Wszystkie umowy zlecenia charakteryzuje tożsamość przedmiotowa i funkcjonalna (dotyczyły świadczenia standaryzowanej usługi technicznego wsparcia

²⁷ Z tego dobranych losowo na kwotę 120 823,3 tys. zł (777 dowodów księgowych) i dobranych celowo na kwotę 6 094,8 tys. zł (394 dowody księgowe),

²⁸ Zgodnie z § 1 pkt 3 i § 4 pkt 2 lit. g zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2014 r. w sprawie powierzenia wykonywania czynności związanych z projektowaniem, wdrażaniem i utrzymywaniem systemów informatycznych obsługujących sądy powszechne (Dz. U. MS poz. 156) oraz § 1 pkt 3 i § 4 pkt 2 lit. g zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie powierzenia wykonywania czynności związanych z projektowaniem, wdrażaniem i utrzymywaniem systemów informatycznych obsługujących sądy powszechne (Dz. U. MS poz. 81).

użytkowników ZSRK); zostały zawarte w tym samym czasie (w 2016 r.) a ich przedmiotem było świadczenie usług dotyczących systemu firmy SAP AG, który jest masowo wykorzystywany w różnych instytucjach i przedsiębiorstwach. Na rynku funkcjonuje wiele firm, które zajmują się kompleksową obsługą systemu SAP ERP, przedmiotowe usługi mogły więc być wykonane przez jeden podmiot rynkowy.

Zgodnie z art. 32 ust. 4 Pzp, jeżeli zamawiający dopuszcza możliwość składania ofert częściowych albo udziela zamówienia w częściach, z których każda stanowi przedmiot odrębnego postępowania, wartością zamówienia jest łączna wartość poszczególnych części zamówienia. Oznacza to, że zamawiający może z określonych względów (organizacyjnych, ekonomicznych, celowościowych itp.) dokonać podziału jednego zamówienia na części, dla których będzie prowadził odrębne postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego, przy czym wartością każdej z części zamówienia, będzie łączna wartość wszystkich części zamówienia. W konsekwencji przy udzieleniu każdej z części zamówienia zamawiający będzie zobowiązany do stosowania przepisów Pzp właściwych dla łącznej wartości zamówienia. Dopiero takie działanie zamawiającego nie narusza art. 32 ust. 2 Pzp.

W SA we Wrocławiu stwierdzono także nieprawidłowość polegającą na wydatkowaniu kwoty 66,5 tys. zł w związku z opracowywaniem projektu Regulaminu pracy Sądu, którego przygotowanie zlecono pracownikom Sądu na podstawie odrębnych umów zlecenia, z pominięciem trybu ustalonego w Regulaminie zamówień publicznych Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Zlecenie trzem pracownikom Sądu opracowania Regulaminu pracy Sądu naruszało wewnętrzne przepisy regulujące udzielanie w Sądzie zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej równowartości 30 000 euro. Do realizacji tego zamówienia nie zastosowano trybu ustalonego w § 18 pkt 2 i 4 Regulaminu zamówień publicznych Sądu dla zamówień o wartości netto od 4 000 zł do 30 000 euro, który polega na rozeznaniu rynku poprzez wysłanie zapytania o cenę do co najmniej trzech wykonawców mogących wykonać zamówienie.

Ponadto w SA we Wrocławiu stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wydatkowaniu kwoty 16,0 tys. zł w związku z powierzeniem, w drodze umów zlecenia, pięciu pracownikom Sądu (Zastępcy Dyrektora Sądu, audytorowi wewnętrznemu Sądu, kierownikowi Oddziału Kadr Sądu, kierownikowi Sekretariatu III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu oraz kierownikowi Oddziału Administracyjnego Sądu), wykonania prac polegających na uporządkowaniu dokumentacji związanej z przeprowadzoną oceną kwalifikacyjną pracowników Sądu, podczas gdy przedmiotowe prace mieściły się w zakresie obowiązków służbowych pracowników Oddziału Kadr Sądu. Do zakresu działania oddziału kadr w sądzie apelacyjnym należy prowadzenie spraw kadrowych i osobowych pracowników sądu.

Kontrola 43 postępowań o udzielenie zamówień publicznych²⁹, o łącznej wartości 91 423,50 tys. zł, w wyniku których zrealizowano w 2016 r. wydatki w kwocie 64 363,1 tys. zł wykazała, że poza dwoma postępowaniami o łącznej wartości 190,1 tys. zł (w SO w Jeleniej Górze), przeprowadzono je zgodnie z procedurami określonymi w ustawie Prawo zamówień publicznych oraz procedurami wewnętrznymi.

Stwierdzone w SO w Jeleniej Górze istotne nieprawidłowości w dwóch postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego dotyczyły niedopełnienia staranności na etapie czynności przygotowawczych, poprzedzających wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przy ustaleniu całkowitego szacunkowego wynagrodzenia wykonawcy za remont i wyposażenie sali rozpraw nr 16.

Dotyczy to zamówienia na wykonanie remontu sali rozpraw nr 16 oraz dostawy mebli do tej sali. W ocenie NIK zamawiający (Dyrektor Sądu) nie dopełnił staranności na etapie czynności przygotowawczych, poprzedzających wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,

²⁹ Z tego 14 przetargów nieograniczonych, cztery w trybie z wolnej ręki, jedno w trybie zapytania o cenę, dwie negocjacje z wykonawcą wskazanym w umowie ramowej oraz 22 zamówienia wyłączone ze stosowania Pzp (jedno na podstawie art. 4d ust. 1 pkt 8 Pzp oraz 21 na podstawie 4 pkt 8 Pzp).

przy ustaleniu całkowitego szacunkowego wynagrodzenia wykonawcy za remont i wyposażenie sali rozpraw nr 16. Przedmiotowego zamówienia dokonano w dwóch odrębnych postępowaniach, w przypadku których wartość każdego z nich nie przekraczała 30 tys. euro, co na podstawie art. 4 pkt 8 Pzp spowodowało wyłączenie stosowania przepisów tej ustawy i zlecenie temu samemu podmiotowi, zarówno wykonania remontu sali rozpraw nr 16 (o wartości netto 81 227,81 zł) oraz dostawy mebli do tej sali (o wartości netto 73 348,85 zł). W związku z realizacją ww. umów w 2016 r. wydatkowano kwotę 190,1 tys. zł³⁰.

Zobowiązania w części odpowiadającej sądom powszechnym na koniec 2016 r. wyniosły 380 841,4 tys. zł³¹ i były wyższe o 6,3% niż kwota zobowiązań na koniec 2015 r. Główną pozycję (318 189,5 tys. zł, tj. 83,5% ogółu zobowiązań) stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń oraz z tytułu kosztów postępowania sądowego (16 167,2 tys. zł, tj. 4,2% ogółu zobowiązań). Zobowiązania wymagalne na koniec 2016 r. wyniosły 4 351,9 tys. zł i były wyższe o 40,5% niż kwota zobowiązań wymagalnych na koniec 2015 r. Zobowiązania wymagalne wystąpiły na koniec 2016 r. w sześciu apelacjach, tj.: w apelacji poznańskiej (2 752,1 tys. zł – 63,2% ogółu zobowiązań wymagalnych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym), warszawskiej (795,2 tys. zł – 18,3% ogółu zobowiązań wymagalnych), białostockiej (670,0 tys. zł – 15,4% ogółu zobowiązań wymagalnych), łódzkiej (116,6 tys. zł – 2,7% ogółu zobowiązań wymagalnych), lubelskiej (15,1 tys. zł – 0,3% ogółu zobowiązań wymagalnych) i katowickiej (3 tys. zł – 0,1% ogółu zobowiązań wymagalnych). Dotyczyły one głównie zasądzonych przez sądy odszkodowań na rzecz osób fizycznych, które stają się wymagalne w dacie uprawomocnienia się wyroków (2 053,4 tys. zł), kosztów postępowania sądowego (1 770,5 tys. zł) oraz wynagrodzeń bezosobowych związanych z postępowaniami sądowymi (454,9 tys. zł). Wpływ na wystąpienie na koniec 2016 r. zobowiązań wymagalnych miała głównie procedura regulująca wypłatę przez sądy odszkodowań osobom uprawnionym³², brak oświadczeń podatkowych wnioskodawców i informacji o sposobie odbioru kwot należnych oraz nie zgłaszanie się osób uprawnionych do odbioru odszkodowania, a także uprawomocnienie się postanowień sądu oraz wpłynięcie do księgowości postanowień o wypłacie w terminie uniemożliwiającym wypłatę jeszcze w 2016 r. (w zakresie kosztów postępowania sądowego oraz wynagrodzeń bezosobowych).

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej na 2016 r. wydatki z budżetu środków europejskich w części odpowiadającej sądom powszechnym zostały zaplanowane w wysokości 6 000 tys. zł. W trakcie roku, w efekcie przeniesienia wydatków z rezerw celowych oraz z części 37, budżet środków europejskich w części 15 został zwiększony łącznie o kwotę 17 383,6 tys. zł, tj. do wysokości 23 383,6 tys. zł, w celu zapewnienia środków na realizację dwóch projektów w ramach Programu Operacyjnego pn. *Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/ Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości* (finansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014), tj.:

- projektu pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych*, realizowanego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu,
- projektu pn. *Informatyczne centra archiwalne dla sądów powszechnych – system zarządzania aktami sądowymi*, realizowanego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

³⁰ Z tego remont sali rozpraw nr 16 – 99,9 tys. zł oraz dostawa mebli do tej sali – 90,2 tys. zł.

³¹ Dane na podstawie korekty sprawozdania Rb-28 za 2016 r. z dnia 4 kwietnia 2017 r.

³² Obieg dokumentów i terminy wynikające z obowiązujących uregulowań, tj. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 665, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 2316, ze zm.). Dotyczyło to wyroków będących podstawą do wypłaty odszkodowania, które uprawomocniły się w miesiącu grudniu 2016 r.

Zrealizowane w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym w 2016 r. wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 20 108,6 tys. zł, tj. 86% planu po zmianach. Wydatki zostały poniesione w apelacji wrocławskiej (część 15/07) na sfinansowanie tych dwóch projektów³³.

Dane o wydatkach budżetu środków europejskich przedstawiono w załączniku nr 4 do informacji.

Przeniesiona z rezerw celowych kwota 11 904,6 tys. zł została wydatkowana w wysokości 11 784,0 tys. zł, tj. w 99,0%, zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w decyzjach Ministra Finansów, tj. na realizację dwóch projektów w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014, z tego na projekt pn. *Poprawa zdolności administracyjnych sądów, w tym systemów informatycznych* wydatkowano kwotę 3 712,4 tys. zł, a na projekt pn. *Informatyczne centra archiwalne dla sądów powszechnych – system zarządzania aktami sądowymi* kwotę 8 071,6 tys. zł.

W Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu, w którym były realizowane wydatki z budżetu środków europejskich, przeprowadzono badanie wydatków w łącznej kwocie 13 850,0 tys. zł, tj. 68,9% ogółu wydatków budżetu środków europejskich zrealizowanych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym. W wyniku kontroli stwierdzono, że wydatki zostały zrealizowane zgodnie z przeznaczeniem i postanowieniami zawartych z Ministrem Sprawiedliwości porozumień. Nie stwierdzono przypadków opóźnień w dokonywaniu płatności.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

W budżecie części odpowiadającej sądom powszechnym realizowano w 2016 r. trzy zadania, tj. 13.2 *Świadczenia społeczne*, 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe* oraz 18.7 *Wsparcie wymiaru sprawiedliwości oraz obrotu gospodarczego* w ramach dwóch funkcji państwa³⁴.

Szczegółowe badanie jednego zadania, tj. zadania 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe*³⁵ oraz dwóch działań, tj. działania 13.2.6.1 *Uposażenia dla sędziów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń* i działania 13.2.6.3 *Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń*³⁶ realizowanych w ramach dwóch funkcji państwa w układzie zadaniowym, pod względem prawidłowości określenia celów i mierników realizacji zadania/działania oraz ich monitoringu wykazało, że przyjęte dla tego zadania i działań cele oraz mierniki wynikające z budżetu zadaniowego zostały określone zgodnie z wymogami noty budżetowej.

Największe wydatki poniesiono na zadanie 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe* realizowane w ramach funkcji 18 *Sprawiedliwość*, na realizację którego w 2016 r. wydatkowano łącznie 5 784 963,7 tys. zł (całość z budżetu państwa), co stanowiło 96,3% planu po zmianach i 85% ogółu wydatków zrealizowanych w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym w 2016 r. W porównaniu do 2015 r. wydatki na realizację tego zadania były wyższe o 191 840,8 tys. zł, tj. o 3,4%³⁷. Celem tego zadania było zagwarantowanie obywatelom konstytucyjnego prawa do sądu. Do pomiaru stopnia jego realizacji przyjęto miernik pn. *wskaźnik opanowania wpływu spraw (ogółem)*, stanowiący stosunek liczby wszystkich spraw załatwionych w danym okresie sprawozdawczym do liczby wszystkich spraw, które wpłynęły w danym okresie. Wartość miernika zaplanowano w 2016 r. w wysokości 100,1%, a wykonano na poziomie 95,2% (w 2015 r. – 99,6%). Wpływ na niższą od planowanej (oraz niższą niż w 2015 r.) realizację wielkości miernika miał głównie spadek o 6% w stosunku do 2015 r. liczby spraw załatwionych, wzrost liczby

³³ Projekty te były realizowane przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

³⁴ Tj. funkcji 18 *Sprawiedliwość* oraz funkcji 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*.

³⁵ W ramach funkcji 18 *Sprawiedliwość*.

³⁶ Realizowanych w ramach podzadania 13.2.6 *Uposażenia dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku i uposażenia rodzinne*, zadania 13.2 *Świadczenia społeczne*, funkcji 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*.

³⁷ W 2015 r. zadanie to miało numer 18.1.

nieobsadzonych stanowisk sędziowskich, braki etatowe w grupie referendarzy sądowych, asystentów sędziów i urzędników sądowych oraz rotacja kadry w poszczególnych grupach zawodowych.

Realizując to zadanie w 2016 r. załatwionych zostało przez sądy powszechne ogółem 14 189,6 tys. spraw, tj. o 908,6 tys. spraw mniej niż w 2015 r. (o 6%). Osiągnięcie wartości *wskaźnika opanowania wpływu spraw (ogółem)* w 2016 r. na poziomie niższym od planowanego, wskazuje na zwiększenie się (o 31,3%) pozostałości (liczby spraw niezłatwionych) w stosunku do roku 2015. Pozostałości na koniec 2016 r. wynosiły 3 015,7 tys. spraw, tj. o 718,7 tys. spraw więcej niż na koniec 2015 r. Zgodnie z planowaną na 2016 r. wartością miernika liczba spraw niezłatwionych miała zmaleć, a faktycznie wzrosła. Biorąc pod uwagę wartości *wskaźnika opanowania wpływu spraw (ogółem)* w 2016 r. w poszczególnych apelacjach, to w pięciu apelacjach przekroczył on 100%, tj. w lubelskiej (101,11%), białostockiej (100,68%), łódzkiej (100,21%), szczecińskiej (100,06%) i katowickiej (100,04%). W pozostałych sześciu apelacjach kształtuje się on na poziomie od 97,09% (w apelacji warszawskiej) do 99,18 (w apelacji poznańskiej)³⁸.

Wartości mierników realizacji celów dla badanych dwóch działań, tj. działania 13.2.6.1 *Uposażenia dla sędziów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń* oraz działania 13.2.6.3 *Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń* osiągnęły założony poziom.

Badanie trzech pozycji budżetu w układzie zadaniowym (tj. zadania 18.3 *Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne i wojskowe*, działania 13.2.6.1 *Uposażenia dla sędziów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń* oraz działania 13.2.6.3 *Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń*) wykazało, że monitorowanie wartości ich mierników prowadzone było kwartalnie na podstawie rzetelnych źródeł danych wynikających przede wszystkim z danych zawartych w systemie statystycznym resortu sprawiedliwości³⁹, informacji z sądów oraz danych ze Zintegrowanego Systemu Rachunkowości i Kadr. Dane dotyczące wartości mierników były monitorowane oraz gromadzone we właściwych komórkach organizacyjnych MS.

Minister Sprawiedliwości, stosownie do postanowień w art. 175 ustawy o finansach publicznych prowadził nadzór i kontrolę nad realizacją budżetu w części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym m.in. dokonując kwartalnych analiz i ocen przebiegu realizacji dochodów i wydatków budżetowych (w tym należności sądowych i zaległości budżetowych oraz zobowiązań), a także zatrudnienia. Monitorował również realizację planów wydatków w układzie zadaniowym na podstawie kwartalnych informacji w tym zakresie przedstawianych przez dyrektorów sądów apelacyjnych, sporządzających informacje zbiorcze za poszczególne apelacje. Informacje te, dla zachowania porównywalności oraz zapewnienia integralności danych w całym roku budżetowym, sporządzane były według szablonu formularza sprawozdawczego Rb-BZ1. Obejmowały one zarówno część wydatkową, jak i efektywnościową budżetu zadaniowego, z tym że część wydatkowa opracowywana była bez wyjątków w cyklu kwartalnym, natomiast wartości mierników monitorowane były (w zależności od rodzaju miernika) w cyklu kwartalnym, półrocznym lub rocznym. Analizy przebiegu realizacji wydatków oraz osiągniętych wartości mierników były wykorzystywane m.in. przy podejmowaniu decyzji o zmianach w planie finansowym. W ramach sprawowanego nadzoru w 2016 r. przeprowadzono dziewięć kontroli w siedmiu jednostkach sądownictwa powszechnego (tj. w dwóch sądach apelacyjnych, jednym sądzie okręgowym i czterech sądach rejonowych). Kontrole te m.in. dotyczyły prawidłowości prowadzenia gospodarki finansowej przez te jednostki, w tym w szczególności realizacji zamówień publicznych, sposobu rozdyponowania środków przeznaczonych w ustawie budżetowej na podwyższenie wynagrodzeń asystentów sędziów, urzędników i innych pracowników sądów. Po przeprowadzonych kontrolach formułowane były odpowiednie wnioski i zalecenia pokontrolne, a w wyniku jednej kontroli przygotowywane było do właściwego rzeczownika dyscypliny finansów

³⁸ Porównanie apelacji zostało dokonane na podstawie danych z wyłączeniem VI Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego Lublin-Zachód (e-Sąd).

³⁹ Na podstawie sprawozdań statystycznych przekazywanych przez sądy.

publicznych odpowiednie zawiadomienie o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych (zawiadomienie dotyczyło udzielenia zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych, tj. czynu noszącego znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych określonego w art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁴⁰ i do dnia zakończenia kontroli w Ministerstwie Sprawiedliwości nie zostało przekazane do rzecznika). Przeprowadzono również 25 wizytacji inwestycji realizowanych przez podległych dysponentów. W trakcie przeprowadzonych wizytacji nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu zadań inwestycyjnych.

Wyniki kontroli realizacji, przez dyrektorów czterech kontrolowanych sądów apelacyjnych, nadzoru nad wykonaniem budżetu w częściach odpowiadających obszarom apelacji warszawskiej, wrocławskiej, łódzkiej i lubelskiej nie wykazały nieprawidłowości.

3. Sprawozdania

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne/łączne sprawozdania za 2016 r. sporządzone przez dysponenta części odpowiadającej sądom powszechnym:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);

a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2016 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Dysponent części budżetowej odpowiadającej sądom powszechnym sporządził je prawidłowo, na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach podległych dysponentów. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym.

Prawidłowość sporządzenia jednostkowych, rocznych sprawozdań budżetowych, NIK sprawdziła w zakresie sprawozdań sporządzonych przez kontrolowanych dysponentów III stopnia. Sprawozdania te zostały sporządzone poprawnie pod względem formalnym i przekazane dysponentowi wyższego stopnia terminowo. Dane wykazane w powyższych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych. Przyjęta koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań.

⁴⁰ Dz. U. z 2013 r. poz. 168, ze zm.

IV. Informacje dodatkowe

Wystąpienia pokontrolne

Wystąpienia pokontrolne skierowano do Ministra Sprawiedliwości oraz dyrektorów objętych kontrolą sądów: apelacyjnych, okręgowych i rejonowych.

Wobec niestwierdzenia nieprawidłowości NIK nie formułowała wniosków pokontrolnych w wystąpieniach skierowanych do Ministra Sprawiedliwości oraz dyrektorów SA w Warszawie, Łodzi i Lublinie, SO w Piotrkowie Trybunalskim i Zamościu oraz SR w Płońsku, Tomaszowie Mazowieckim i Biłgoraju. W wystąpieniach skierowanych do dyrektorów pozostałych sądów NIK sformułowała wnioski pokontrolne, dotyczące głównie:

- zapewnienia przestrzegania przepisów Pzp w odniesieniu do ustalania wartości zamówienia (SO w Jeleniej Górze);
- zapewnienia realizacji podstawowych zadań pracowników Sądu, przewidzianych w ramach obowiązków służbowych wynikających z umów o pracę (SA we Wrocławiu);
- udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej 30 000 euro w oparciu o właściwy tryb postępowania, określony w „Regulaminie udzielania zamówień publicznych”(SA we Wrocławiu).

Do wystąpień pokontrolnych skierowanych do Dyrektora SO w Jeleniej Górze i SO Warszawa-Praga w Warszawie oraz SA we Wrocławiu złożone zostały zastrzeżenia, które zostały rozpatrzone w następujący sposób:

- uchwałą z dnia 10 maja 2017 r. zgłoszone przez Dyrektora Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze zastrzeżenia dotyczące oceny NIK odnoszącej się do nieuprawnionego podziału zamówienia publicznego, stwierdzonej nieprawidłowości dotyczącej naruszenia przepisów Pzp przy udzieleniu zamówień publicznych oraz wniosku w tym zakresie, Komisja Rozstrzygająca uwzględniła w części;
- uchwałą z dnia 12 maja 2017 r. zgłoszone przez Dyrektora Sądu Okręgowego Warszawa–Praga w Warszawie zastrzeżenia dotyczące nieprawidłowości polegającej na przyjęciu jako podstawy do ustalenia wynagrodzenia członkom komisji za przeprowadzenie egzaminu nieobowiązującego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości oraz uwagi odnoszącej się do nieadekwatności wynagrodzeń członków komisji egzaminacyjnych dla aplikantów kuratorskich w stosunku do nakładu pracy poniesionego przez egzaminatorów, Komisja Rozstrzygająca uwzględniła w całości. Częściowo uwzględniono również zastrzeżenie dotyczące nieprawidłowości polegającej na udzieleniu zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów Pzp i sformułowanego w tym zakresie wniosku;
- uchwałą z dnia 26 maja 2017 r. zgłoszone przez Dyrektora Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu zastrzeżenia dotyczące nieprawidłowości o charakterze planistycznym i nieprawidłowości polegającej na niezłożeniu podpisu osoby przeprowadzającej kontrolę wstępną na umowach zlecenia oraz sformułowanych w tym zakresie wniosków, Komisja Rozstrzygająca uwzględniła w całości. Częściowo uwzględniono również zastrzeżenia dotyczące negatywnej oceny kontrolowanej jednostki oraz nieprawidłowości polegających na poniesieniu z naruszeniem prawa wydatków w wysokości 1 656,5 tys. zł, niegospodarnym wydatkowaniu kwoty 66,5 tys. zł i nieustaleniu zasad przyznawania w 2016 r. nagród wypłacanych pracownikom administracji Sądu, a także sformułowanych w tym zakresie wniosków.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody budżetowe w części odpowiadającej sądom powszechnym

Lp.	Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa budżetowa ¹	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem część 15 – Sądy powszechne, z tego:		2 257 612,9	2 149 588,0	2 362 914,4	104,7	109,9
1.	Dział 755 – Wymiar sprawiedliwości	2 257 612,9	2 149 588,0	2 362 914,4	104,7	109,9
1.1.	Rozdział 75502 – Jednostki sądownictwa powszechnego	2 257 612,9	2 149 588,0	2 362 914,4	104,7	109,9
1.1.1.	§ 0570 Grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych	395 605,7	361 248,0	424 550,9	107,3	117,5
1.1.2.	§ 0580 Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	1 525,8	119,0	2 891,3	189,5	2 429,7
1.1.3.	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	1 772 704,6	1 699 326,0	1 837 809,3	103,7	108,1
1.1.4.	§ 0700 Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych	21 875,0	21 651,0	22 401,9	102,4	103,5
1.1.5.	§ 0750 Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	3 792,1	3 436,0	3 927,7	103,6	114,3
1.1.6.	§ 0830 Wpływy z usług	39 267,2	45 921,0	41 674,9	106,1	90,8
1.1.7.	§ 0870 Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	268,8	47,0	236,6	88,0	503,4
1.1.8.	§ 0920 Pozostałe odsetki	4 228,6	4 319,0	5 600,6	132,4	129,7
1.1.9.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	18 345,1	13 521,0	19 247,8	104,9	142,4
1.1.10.	§ 2980 Wpływy do wyjaśnienia	-	-	4 573,4	x	x

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

¹⁾ Znowelizowana ustawa budżetowa.

Załącznik 2. Wydatki budżetu państwa w części odpowiadającej sądom powszechnym

Lp.	Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa budżetowa ¹	Budżet po zmianach	Wykonanie			
			tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 15 - Sądy powszechne, z tego:		6 556 218,4	7 044 066,0	7 047 183,7	6 789 475,2	103,6	96,4	96,3
1.	Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	254 994,8	290 003,0	290 003,0	284 981,4	111,8	98,3	98,3
1.1.	Rozdział 75312 - Uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne, z tego:	254 994,8	290 003,0	290 003,0	284 981,4	111,8	98,3	98,3
1.1.1.	§ 3110 - Świadczenia społeczne	254 994,8	290 003,0	290 003,0	284 981,4	111,8	98,3	98,3
2.	Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	6 249 933,5	6 754 063,0	6 757 180,7	6 504 493,8	104,1	96,3	96,3
2.1.	Rozdział 75502 - Jednostki sądownictwa powszechnego, z tego:	6 197 028,3	6 686 536,0	6 687 240,0	6 442 912,8	104,0	96,4	96,3
2.1.1.	§ 3020 - Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	6 591,7	7 019,0	6 577,6	6 562,0	99,5	93,5	99,8
2.1.2.	§ 3030 - Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	176 336,3	191 909,0	169 380,8	168 072,0	95,3	87,6	99,2
2.1.3.	§ 3050 - Zasądzone renty	56,0	60,0	67,0	67,0	119,6	111,7	100,0
2.1.4.	§ 4000 - Grupa wydatków bieżących jednostki	-	663 928,0	717 980,5	-	-	-	0,0
2.1.5.	§ 4006 - Grupa wydatków bieżących jednostki	-	38,0	773,6	-	-	-	0,0
2.1.6.	§ 4010 - Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 966 161,4	2 200 889,0	2 215 869,2	2 214 940,7	112,7	100,6	100,0
2.1.7.	§ 4016 - Wynagrodzenia osobowe pracowników	12,5	25,0	25,0	25,0	-	-	100,0
2.1.8.	§ 4030 - Wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów	1 385 014,4	1 468 940,0	1 447 149,4	1 444 796,5	104,3	98,4	99,8
2.1.9.	§ 4040 - Dodatkowe wynagrodzenie roczne	257 150,8	288 631,0	265 562,2	265 547,9	103,3	92,0	100,0
2.1.10.	§ 4110 - Składki na ubezpieczenia społeczne	359 004,9	414 524,0	402 611,0	400 152,6	111,5	96,5	99,4
2.1.11.	§ 4116 - Składki na ubezpieczenia społeczne	-	5,0	5,0	4,2	-	-	84,0
2.1.12.	§ 4120 - Składki na Fundusz Pracy	40 608,4	58 086,0	45 508,2	45 287,0	111,5	78,0	99,5
2.1.13.	§ 4126 - Składki na Fundusz Pracy	0,3	2,0	2,0	0,6	-	-	30,0
2.1.14.	§ 4140 - Wpłaty na PFRON	28 908,5	-	28 265,4	28 256,6	97,7	-	100,0
2.1.15.	§ 4170 - Wynagrodzenia bezosobowe	221 050,9	207 008,0	205 520,9	203 330,6	92,0	98,2	98,9
2.1.16.	§ 4176 - Wynagrodzenia bezosobowe	-	5,0	1,0	-	-	-	0,0
2.1.17.	§ 4210 - Zakup materiałów i wyposażenia	198 396,2	-	-	209 433,6	105,6	-	-
2.1.18.	§ 4216 - Zakup materiałów i wyposażenia	58,5	-	-	-	-	-	-
2.1.19.	§ 4220 - Zakup środków żywności	873,3	-	-	873,4	100,0	-	-
2.1.20.	§ 4230 - Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	33,9	82,0	21,4	20,8	61,4	25,4	97,2
2.1.21.	§ 4240 - Zakup środków dydaktycznych i książek	1 828,1	2 444,0	1 558,5	1 538,5	84,2	63,0	98,7
2.1.22.	§ 4250 - Zakup sprzętu i uzbrojenia	1,6	3,0	-	-	-	-	-
2.1.23.	§ 4260 - Zakup energii	99 605,9	-	-	100 252,9	100,6	-	-
2.1.24.	§ 4270 - Zakup usług remontowych	119 127,1	118 850,0	102 024,9	98 541,3	82,7	82,9	96,6
2.1.25.	§ 4276 - Zakup usług remontowych	17,7	-	-	-	-	-	-
2.1.26.	§ 4280 - Zakup usług zdrowotnych	2 160,5	-	-	2 397,9	111,0	-	-
2.1.27.	§ 4300 - Zakup usług pozostałych	317 519,4	-	-	321 951,0	101,4	-	-
2.1.28.	§ 4306 - Zakup usług pozostałych	64,9	-	-	467,8	-	-	-

Lp.	Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa budżetowa ¹	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1.29.	§ 4340 - Zakup usług remontowo-konserwatorskich dotyczących obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych	27 611,7	-	-	22 206,2	80,4	-	-
2.1.30.	§ 4360 - Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	7 609,2	-	-	6 666,0	87,6	-	-
2.1.31.	§ 4380 - Zakup usług obejmujących tłumaczenia	51,1	-	-	33,7	65,9	-	-
2.1.32.	§ 4390 - Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	525,8	-	-	504,9	96,0	-	-
2.1.33.	§ 4400 - Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe	45 470,2	-	-	39 433,5	86,7	-	-
2.1.34.	§ 4410 - Podróże służbowe krajowe	19 905,0	19 349,0	24 546,9	24 499,9	123,1	126,6	99,8
2.1.35.	§ 4420 - Podróże służbowe zagraniczne	152,8	406,0	292,0	288,2	188,6	71,0	98,7
2.1.36.	§ 4430 - Różne opłaty i składki	1 336,6	3 311,0	1 387,9	1 380,9	103,3	41,7	99,5
2.1.37.	§ 4440 - Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	60 918,5	63 854,0	62 779,9	62 757,6	103,0	98,3	100,0
2.1.38.	§ 4450 - Udzielone pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów i prokuratorów	27 325,0	29 585,0	29 480,0	29 480,0	107,9	99,6	100,0
2.1.39.	§ 4480 - Podatek od nieruchomości	9 150,1	10 439,0	9 573,6	9 572,0	104,6	91,7	100,0
2.1.40.	§ 4500 - Pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	1,5	-	-	-	-	-	-
2.1.41.	§ 4510 - Opłaty na rzecz budżetu państwa	894,4	1 165,0	1 011,9	1 010,1	112,9	86,7	99,8
2.1.42.	§ 4520 - Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	2 496,1	3 047,0	2 781,6	2 776,0	111,2	91,1	99,8
2.1.43.	§ 4530 - Podatek od towarów i usług (VAT)	29,0	100,0	37,3	37,3	128,6	37,3	100,0
2.1.44.	§ 4570 - Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu pozostałych podatków i opłat	-	-	40,1	40,1	-	-	100,0
2.1.45.	§ 4580 - Pozostałe odsetki	139,4	-	386,9	386,9	277,5	-	100,0
2.1.46.	§ 4590 - Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	202,3	-	79,2	79,2	39,1	-	100,0
2.1.47.	§ 4600 - Kary, odszkodowania i grzywny wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	986,0	-	209,7	209,7	21,3	-	100,0
2.1.48.	§ 4610 - Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	437 544,4	543 509,0	558 672,5	374 304,4	85,5	68,9	67,0
2.1.49.	§ 4700 - Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	13 554,5	25 298,0	26 394,2	23 782,7	175,5	94,0	90,1
2.1.50.	§ 4706 - Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	-	-	101,6	67,2	-	-	66,1
2.1.51.	§ 6050 - Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	212 451,6	295 906,0	242 507,0	231 238,4	108,8	78,1	95,4
2.1.52.	§ 6060 - Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	147 100,0	67 194,0	114 844,6	96 654,2	65,7	143,8	84,2
2.1.53.	§ 6066 - Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	989,9	925,0	3 209,5	2 983,8	-	-	93,0
2.2.	Rozdział 75595 - Pozostała działalność, z tego:	52 905,2	67 527,0	69 940,7	61 581,0	116,4	91,2	88,0
2.2.1.	§ 4590 - Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	52 637,6	66 598,0	69 174,4	60 818,7	115,5	91,3	87,9

Lp.	Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa budżetowa ¹	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.2.2.	§ 4600 - Kary, odszkodowania i grzywny wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	267,6	929,0	766,3	762,3	284,9	82,1	99,5
3.	Dział 801 - Oświata i wychowanie	51 290,1	-	-	-	-	x	x
3.1.	Rozdział 80144 - Inne formy kształcenia osobno niewymienione, z tego:	51 290,1	-	-	-	-	x	x
3.1.1.	§ 3020 - Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	97,9	-	-	-	-	x	x
3.1.2.	§ 4010 - Wynagrodzenia osobowe pracowników	33 570,7	-	-	-	-	x	x
3.1.3.	§ 4040 - Dodatkowe wynagrodzenie roczne	2 592,8	-	-	-	-	x	x
3.1.4.	§ 4110 - Składki na ubezpieczenia społeczne	5 940,9	-	-	-	-	x	x
3.1.5.	§ 4120 - Składki na Fundusz Pracy	520,2	-	-	-	-	x	x
3.1.6.	§ 4140 - Wpłaty na PFRON	429,1	-	-	-	-	x	x
3.1.7.	§ 4170 - Wynagrodzenia bezosobowe	9,9	-	-	-	-	x	x
3.1.8.	§ 4210 - Zakup materiałów i wyposażenia	1 342,9	-	-	-	-	x	x
3.1.9.	§ 4230 - Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	0,3	-	-	-	-	x	x
3.1.10.	§ 4240 - Zakup środków dydaktycznych i książek	236,2	-	-	-	-	x	x
3.1.11.	§ 4260 - Zakup energii	675,1	-	-	-	-	x	x
3.1.12.	§ 4270 - Zakup usług remontowych	472,2	-	-	-	-	x	x
3.1.13.	§ 4280 - Zakup usług zdrowotnych	19,2	-	-	-	-	x	x
3.1.14.	§ 4300 - Zakup usług pozostałych	872,4	-	-	-	-	x	x
3.1.15.	§ 4360 - Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych ²	84,5	-	-	-	-	x	x
3.1.16.	§ 4400 - Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe	2 059,5	-	-	-	-	x	x
3.1.17.	§ 4410 - Podróże służbowe krajowe	219,1	-	-	-	-	x	x
3.1.18.	§ 4430 - Różne opłaty i składki	1,7	-	-	-	-	x	x
3.1.19.	§ 4440 - Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1 756,7	-	-	-	-	x	x
3.1.20.	§ 4480 - Podatek od nieruchomości	24,6	-	-	-	-	x	x
3.1.21.	§ 4510 - Opłaty na rzecz budżetu państwa	4,0	-	-	-	-	x	x
3.1.22.	§ 4520 - Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	5,3	-	-	-	-	x	x
3.1.23.	§ 4610 - Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	67,8	-	-	-	-	x	x
3.1.24.	§ 4700 - Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	287,1	-	-	-	-	x	x

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa.

1) Znowelizowana ustawa budżetowa.

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części odpowiadającej sądom powszechnym

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.			Wykonanie 2016 r.			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego	
		osób ¹	tys. zł	zł	osób ¹	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część 15 ogółem, z tego wg statusu zatrudnienia²:		50 842	3 643 382,2	5 972	51 308	3 925 359,8	6 375	106,8
	osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	30 320	1 392 414,0	3 827	30 504	1 546 301,0	4 224	110,4
	sędziowie	9 924	1 488 686,9	12 501	9 920	1 553 905,9	13 054	104,4
	sądowi kuratorzy zawodowi	5 039	386 170,3	6 386	4 978	405 801,3	6 793	106,4
	asystenci sędziów	3 279	150 781,6	3 832	3 572	179 712,6	4 193	109,4
	referendarze sądowi	1 780	189 177,4	8 857	1 862	205 079,3	9 178	103,6
	nauczyciele	500	36 152,0	6 025	0	0,0	0	0,0
	specjaliści opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów	0	0,0	0	472	34 559,7	6 102	-
1.	Dział 755 – Wymiar sprawiedliwości	50 342	3 607 230,2	5 971	51 308	3 925 359,8	6 375	106,8
1.1.	Rozdział 75502 – Jednostki sądownictwa powszechnego	50 342	3 607 230,2	5 971	51 308	3 925 359,8	6 375	106,8
	osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	30 320	1 392 414,0	3 827	30 504	1 546 301,0	4 224	110,4
	sędziowie	9 924	1 488 686,9	12 501	9 920	1 553 905,9	13 054	104,4
	sądowi kuratorzy zawodowi	5 039	386 170,3	6 386	4 978	405 801,3	6 793	106,4
	asystenci sędziów	3 279	150 781,6	3 832	3 572	179 712,6	4 193	109,4
	referendarze sądowi	1 780	189 177,4	8 857	1 862	205 079,3	9 178	103,6
	specjaliści opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów	0	0,0	0	472	34 559,7	6 102	-
2.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	500	36 152,0	6 025	0	0,0	0	0,0
2.1.	Rozdział 80144 – Inne formy kształcenia osobno niewymienione	500	36 152,0	6 025	0	0,0	0	0,0
	nauczyciele	500	36 152,0	6 025	0	0,0	0	0,0

¹⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

²⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Załącznik 4. Wydatki budżetu środków europejskich w części odpowiadającej sądom powszechnym

Lp.	Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 15 - Sądy powszechne², z tego:		6 481,6	6 000,0	23 383,6	20 108,6	310,2	335,1	86,0
1.	Dział 755 – Wymiar sprawiedliwości, z tego:	6 481,6	6 000,0	23 383,6	20 108,6	310,2	335,1	86,0
1.1.	Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014, z tego:	6 481,6	6 000,0	23 383,6	20 108,6	310,2	335,1	86,0
1.1.1.	Rozdział 75502 - Jednostki sądownictwa powszechnego, z tego:	6 481,6	6 000,0	23 383,6	20 108,6	310,2	335,1	86,0
1.1.1.1.	§ 4007 – Grupa wydatków bieżących jednostki	-	215,0	4.383,6	0	-	0	0
1.1.1.2.	§ 4017 – Wynagrodzenia osobowe pracowników	70,8	145,0	145,0	141,6	200,0	97,7	97,7
1.1.1.3.	§ 4117 – Składki na ubezpieczenia społeczne	0	30,0	30,0	23,9	-	79,7	79,7
1.1.1.4.	§ 4127 – Składki na Fundusz Pracy	1,6	5,0	5,0	3,3	206,3	66,0	66,0
1.1.1.5.	§ 4177 – Wynagrodzenia bezosobowe	0	30,0	7,2	0	-	0	0
1.1.1.6.	§ 4217 - Zakup materiałów i wyposażenia	331,3	0	0	0	0	-	-
1.1.1.7.	§ 4277 – Zakup usług remontowych	100,5	0	0	0	0	-	-
1.1.1.8.	§ 4307 – Zakup usług pozostałych	368,0	0	0	2 650,9	720,4	-	-
1.1.1.9.	§ 4707 – Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	0	0	575,6	380,6	-	-	66,1
1.1.1.10.	§ 6067 – Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	5 609,4	5 575,0	18 237,2	16 908,3	301,4	303,3	92,7

¹ Znowelizowana ustawa budżetowa.

² Całość w części 15/07 – Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 UE, z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej.

Załącznik 5. Kalkulacja oceny ogólnej w części odpowiadającej sądom powszechnym

Oceny wykonania budżetu w części odpowiadającej sądom powszechnym dokonano stosując kryteria⁴¹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2016 roku⁴².

Dochody:	2 362 914,4 tys. zł
Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich):	6 809 583,8 tys. zł
Łączna kwota G (łączna kwota dochodów i wydatków):	9 172 498,2 tys. zł

Waga dochodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,2576$

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,7424$

Nieprawidłowości w dochodach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa dochodów: pozytywna (5).

Nieprawidłowości w wydatkach dotyczyły kwoty łącznej 1 929,1 tys. zł, tj. 0,03% wydatków ogółem w części, z tego:

- wydatkowania w SA we Wrocławiu z naruszeniem prawa kwoty 1 656,5 tys. zł w wyniku zawarcia z pracownikami Sądu oraz pracownikami innych sądów powszechnych łącznie 257 umów zleceń na obsługę funkcjonowania ZSRK bez zastosowania przepisów Pzp,
- wydatkowania w SA we Wrocławiu kwoty 66,5 tys. zł w związku z opracowywaniem projektu Regulaminu pracy Sądu, którego przygotowanie zlecono pracownikom Sądu na podstawie odrębnych umów zlecenia, z pominięciem trybu ustalonego w Regulaminie zamówień publicznych Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu,
- wydatkowania w SA we Wrocławiu kwoty 16,0 tys. zł w związku z powierzeniem, w drodze umów zlecenia, wykonania prac polegających na unormowaniu, tj. uporządkowaniu dokumentacji związanej z przeprowadzoną oceną kwalifikacyjną pracowników Sądu, podczas gdy przedmiotowe prace mieściły się w zakresie obowiązków służbowych pracowników Oddziału Kadr Sądu.
- niedopełnienia w SO w Jeleniej Górze staranności na etapie czynności przygotowawczych, poprzedzających wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przy ustaleniu całkowitego szacunkowego wynagrodzenia wykonawcy za remont i wyposażenie sali rozpraw nr 16. W związku z realizacją tych umów w 2016 r. wydatkowano kwotę 190,1 tys. zł.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $Wk = 5 \times 0,2576 + 5 \times 0,7424 = 5,0$; w związku z czym ocena końcowa – pozytywna

⁴¹ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

⁴² Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>.

Załącznik 6. Wykaz jednostek objętych kontrolą

Lp.	Nazwa jednostki	Osoba odpowiedzialna za kontrolowaną działalność		Ocena kontrolowanej działalności
		Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	
Część 15/01 – Ministerstwo Sprawiedliwości				
1.	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zbigniew Ziobro	Minister Sprawiedliwości	P
Część 15/02 – apelacja warszawska				
2.	Sąd Apelacyjny w Warszawie	Artur Marcin Jeremin	Dyrektor Sądu	P
3.	Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie	Jolanta Toba	Dyrektor Sądu	O
Część 15/07 – apelacja wrocławska				
4.	Sąd Apelacyjny we Wrocławiu	Roman Purgał	Dyrektor Sądu	O
5.	Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze	Danuta Kowal	Dyrektor Sądu	P
6.	Sąd Rejonowy w Lubaniu	Danuta Kowal ⁴³	Dyrektor Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze	P
Część 15/08 – apelacja łódzka				
7.	Sąd Apelacyjny w Łodzi	Michał Markiewicz	Dyrektor Sądu	P
8.	Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim	Justyna Błasińska ⁴⁴	Dyrektor Sądu	P
9.	Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim	Rafał Hendzelewski	Dyrektor Sądu	P
10.	Sąd Rejonowy w Płońsku	Katarzyna Stankowska	Dyrektor Sądu	P
Część 15/11 – apelacja lubelska				
11.	Sąd Apelacyjny w Lublinie	Anna Wojcieszekiewicz	Dyrektor Sądu	P
12.	Sąd Okręgowy w Zamościu	Dariusz Bartoszcze	Upoważniony do wykonywania zadań Dyrektora Sądu	P
13.	Sąd Rejonowy w Biłgoraju	Barbara Sieczkoś	Dyrektor Sądu	P

* Użyty skrót oznacza: P – ocena pozytywna, O – ocena opisowa, N – ocena negatywna.

⁴³ Od dnia 1 marca 2017 r. wykonuje zadania dyrektora sądu rejonowego. Do dnia 28 lutego 2017 r. Dyrektorem Sądu Rejonowego w Lubaniu była Pani Elżbieta Szpak.

⁴⁴ Dyrektor Sądu Okręgowego od dnia 1 marca 2017 r. Poprzednio stanowisko Dyrektora Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim zajmowali: Pani Magdalena Dąbrowska – p.o. Dyrektora Sądu w okresie od 21 października 2016 r. do 28 lutego 2017 r., Pani Anna Owczarek – p.o. Dyrektora Sądu w okresie od 19 sierpnia do 20 października 2016 r. i Pan Jan Gajewski – do 18 sierpnia 2016 r.

Załącznik 7. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
8. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
9. Sejmowa Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka
10. Minister Rozwoju i Finansów
11. Minister Sprawiedliwości
12. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa